

บทที่ 3

วิธิตำเนินการวิจัย

แผนการวิจัยแบ่งเป็นขั้นตอนคือ การศึกษาองค์ประกอบสำหรับใช้ในการออกแบบเครื่องเก็บเกี่ยวปอ โดยเน้นการศึกษารูปแบบและความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัดที่เหมาะสม การออกแบบและสร้างเครื่องเก็บเกี่ยวปอต้นแบบ การศึกษาความเร็วการล้าเลียงต้นปอ และความเร็วในการเคลื่อนที่ที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยวปอ การปรับปรุง ทดสอบและประเมินผลเครื่องเก็บเกี่ยวปอโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การศึกษาองค์ประกอบในการออกแบบเครื่องเก็บเกี่ยวปอ

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องเก็บเกี่ยวปอ คือ รูปแบบใบมีดตัด ความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัดในการตัดปอ และลักษณะการล้าเลียงต้นปอ ดังมีรายละเอียดในการศึกษาดังต่อไปนี้

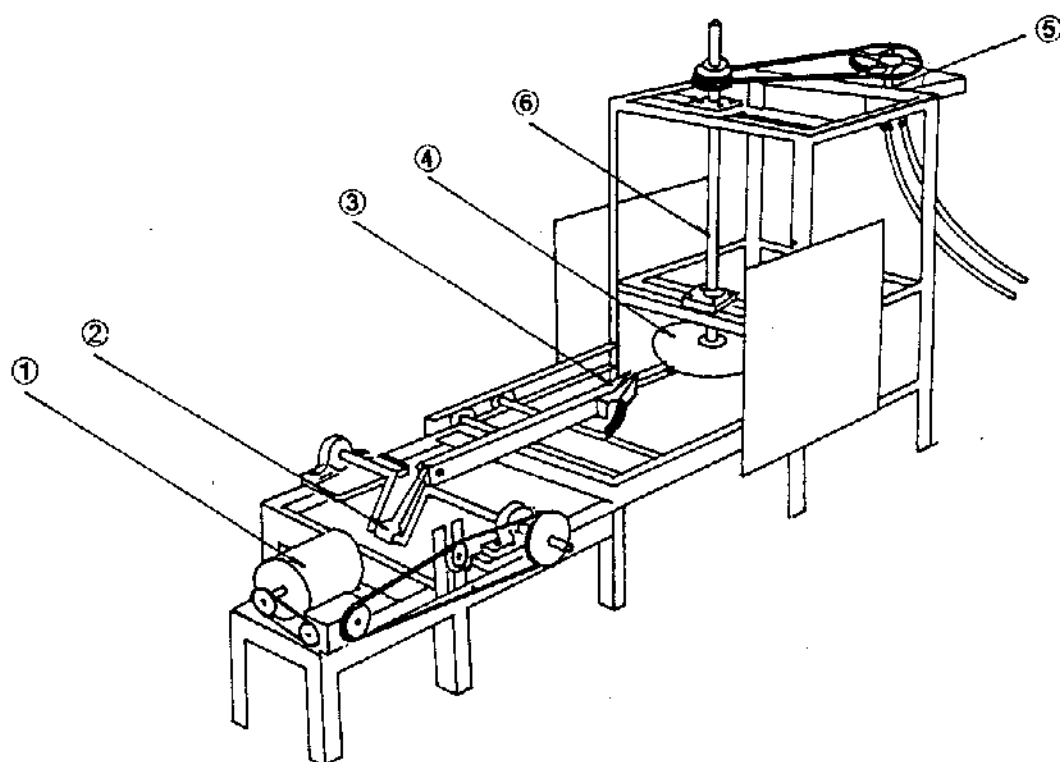
3.1.1 การศึกษารูปแบบและความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัดที่เหมาะสมในการตัดปอ

การศึกษาขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบของใบมีดตัดและความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัดที่เหมาะสมในการตัดปอ โดยเบื้องต้นพิจารณาจากหลักการทำงานของเครื่องตัดหญ้าแบบใบมีดตัดหมุนเหวี่ยง (rotary mower) ซึ่งสามารถตัดต้นพืชที่มีความโตของเส้นผ่านศูนย์กลางได้ถึง 7.5 เซนติเมตร ทำงานได้สะดวกรวดเร็วกว่าแบบใบมีดตัดเลื่อน (cutter bar) เนื่องจากลักษณะของเครื่องตัดหญ้าแบบใบมีดตัดเลื่อนเหมาะที่จะใช้ตัดต้นพืชที่มีขนาดลำต้นเล็ก (ประชุม, 2534) ดังนั้นการศึกษารูปแบบของใบมีดตัดปอ จึงใช้ใบมีดตัดแบบหมุนเหวี่ยง โดยใช้ใบมีดตัด 3 แบบ คือ ใบมีดตัดแบบใบจักรฟันถี่ ใบมีดตัดแบบใบจักรฟันห่าง และใบมีดตัดแบบหยักใบ ดังแสดงในภาพที่ 3.1 ในการศึกษาครั้งนี้ทำการสร้างอุปกรณ์ขึ้นมาทดสอบ มีส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ชุดตัดและชุดป้อนต้นปอ ดังแสดงในภาพที่ 3.2 ชุดตัดมีเพลารับใบมีดตัด โดยยึดติดกับใบมีดตัดให้หมุนตามเพล่า ซึ่งอาศัยกำลังขับเคลื่อนจากมอเตอร์ไฮดรอลิก สามารถปรับความเร็วรอบได้ ส่วนชุดป้อนประกอบด้วยปากกาจับต้นปอที่ต่อเข้ากับข้อเหวี่ยง เพื่อทำหน้าที่ป้อนต้นปอเข้าหาใบมีดตัด

โดยอาศัยกำลังขับจากมอเตอร์ไฟฟ้า ในการทดสอบเบื้องต้นใช้ความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัดอยู่ในช่วง 21.99 - 40.32 เมตรต่อวินาที (1,200-2,200 รอบต่อนาที) หากใช้ความเร็วรอบสูงกว่าระดับ 40.32 เมตรต่อวินาที (2,200 รอบต่อนาที) แล้วเครื่องมือการลั่นอย่างรุนแรงซึ่งอาจจะทำให้เกิดอันตรายได้ จึงได้กำหนดความเร็วเชิงเส้นสูงสุดในการทดสอบเท่ากับ 40.32 เมตรต่อวินาที (2,200 รอบต่อนาที) ดังนั้นจึงแบ่งความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัดเป็น 6 ระดับ คือ 21.99, 29.32, 32.99, 36.65 และ 40.32 เมตรต่อวินาที (1,200, 1,400, 1,600, 1,800, 2,000 และ 2,200 รอบต่อนาที) ตามลำดับ สำหรับความเร็วในการเคลื่อนที่ของชุดป้อนอยู่ในระดับ 0.55 เมตรต่อวินาที หรือประมาณ 2 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ซึ่งเท่ากับช่วงความเร็วรถไถเดินตามที่เกษตรกรใช้งาน ทำการทดสอบการตัดกับปอแก้วพันธุ์พื้นเมือง โดยแบ่งปอออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นเฉลี่ย 14, 16 และ 18 มิลลิเมตรตามลำดับ เพื่อให้การทดสอบครอบคลุมกับขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางต้นปอ ซึ่งมีหลายขนาดโดยแต่ละขนาดจะมีตมรวมกันเป็นกำ ๆ กำละ 7 ต้น เพื่อให้สะดวกในการป้อนต้นปอเข้าหาใบมีด ทั้งนี้

ภาพที่ 3.1 ลักษณะของใบมีดตัดที่ใช้ทดสอบ

- 1 มอเตอร์ไฟฟ้าขับเคลื่อน
- 2 เฟลาขับเคลื่อน
- 3 ปากกาจับต้นปอ
- 4 ไม้ทดสอบ
- 5 มอเตอร์ไฮดรอลิก
- 6 เฟลาขับไม้ทดสอบ

ภาพที่ 3.2 อุปกรณ์ทดสอบไม้ทดสอบ

จากการสำรวจ พบว่าจำนวนต้นปอต่อหลุมที่เกษตรกรปลูก โดยเฉลี่ยมีจำนวน 7 ต้นต่อหลุม ซึ่งในการทดสอบมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำการปรับความเร็วไม้ทดสอบให้ได้ตามที่กำหนด โดยปรับที่ลิ้นควบคุมปริมาณการไหลไฮดรอลิก
2. นำปอตัวอย่างที่จะทำใส่ที่ปากกาจับต้นปอ ซึ่งด้านบนต้นปอใช้มือจับด้วย
3. เปิดสวิตช์มอเตอร์ไฟฟ้า ซึ่งมอเตอร์ไฟฟ้าทำหน้าที่ขับเคลื่อนปากกาจับต้นปอเพื่อให้ต้นปอ

เลื่อนเข้าหาใบมีดตัด จนใบมีดหมุนตัดปอขาดหมด

ในการทดสอบ ใช้ใบมีดแต่ละแบบกับความเร็วที่กำหนดที่ละระดับกับปอ 3 ขนาด ขนาดละ 3 ชั่วโมงครบ ค่าเฉลี่ยในการทดสอบเบื้องต้นใช้เปอร์เซ็นต์การตัดขาดเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน

3.1.2 การศึกษาหลักการลำเลียงต้นปอ

การศึกษาลักษณะการลำเลียงต้นปอ ใช้หลักการเครื่องเก็บเกี่ยวข้าววางราย ที่ลำเลียงออกด้านข้าง โดยนำเครื่องเกี่ยวข้าววางรายไปทดสอบเก็บเกี่ยวปอ ซึ่งพบว่าเครื่องไม่สามารถลำเลียงต้นปอออกมาได้ เนื่องจากต้นปอมีลำต้นสูง ตำแหน่งชุดลำเลียงอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งลำเลียงมีขนาดเล็ก ทำให้ปอล้มไม่มีทิศทางไม่สามารถลำเลียงออกมาได้ ดังนั้นจึงนำหลักการดังกล่าวมาปรับปรุงโดยเปลี่ยนตำแหน่งชุดลำเลียงให้สูงและขยายซึ่งลำเลียงให้ยาวขึ้น จึงนำเครื่องออกทำการทดสอบ ดังภาพที่ 3.3 ซึ่งพบว่าการลำเลียงยังติดขัดในตำแหน่งที่ปอจะเปลี่ยนทิศทางการลำเลียงออกทางด้านข้าง จึงปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทิศทางการลำเลียงจากการลำเลียงทางด้านข้างมาเป็นการลำเลียงออกทางด้านหลัง เพื่อให้มีระยะทางการลำเลียงสั้น ดังภาพที่ 3.4

ภาพที่ 3.3 เครื่องเก็บเกี่ยวปอแบบลำเลียงออกทางด้านข้าง

ภาพที่ 3.4 ลักษณะชุดลำเลียงของเครื่องเก็บเกี่ยวปอภายหลังการปรับปรุง

3.1.3 การออกแบบเครื่องเก็บเกี่ยวปอ

จากการศึกษาองค์ประกอบในการออกแบบเครื่องเก็บเกี่ยวปอ จึงได้กำหนดเกณฑ์ในการออกแบบ ทำการออกแบบและสร้างเครื่องต้นแบบขึ้น โดยกำหนดการออกแบบเป็น 2 ส่วน คือ การกำหนดเกณฑ์ในการออกแบบและรายละเอียดในการออกแบบ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) เกณฑ์ในการออกแบบ

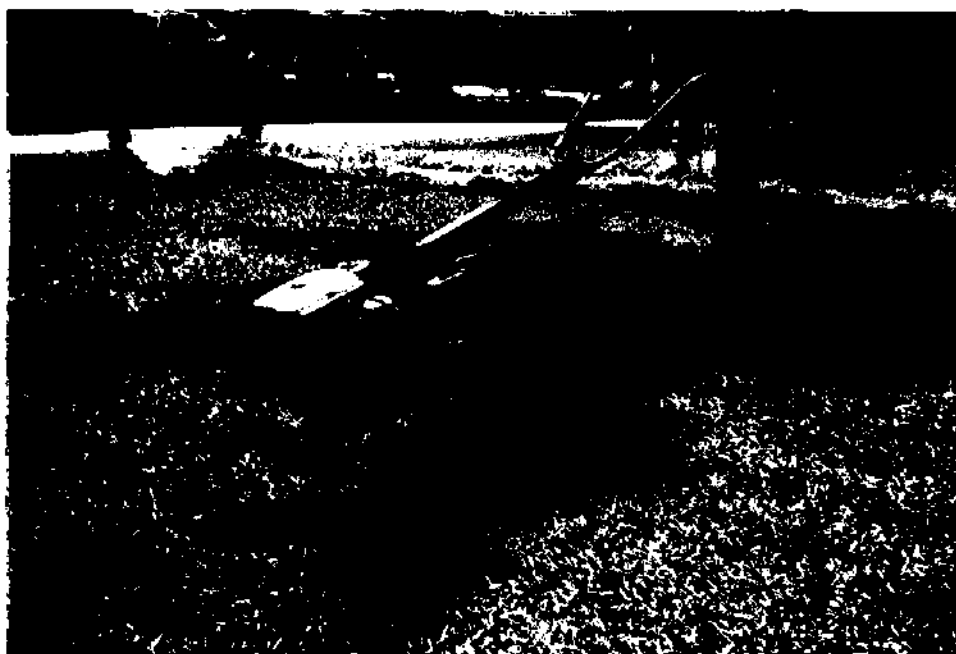
เกณฑ์ในการออกแบบเครื่องเก็บเกี่ยวปอต้นแบบมีข้อกำหนดที่สำคัญ ๆ คือ

- ก. เป็นเครื่องเก็บเกี่ยวปอแบบแถวเดี่ยว
- ข. เป็นเครื่องเก็บเกี่ยวปอแบบใบมีดตัดติดอยู่ด้านข้าง
- ค. เป็นเครื่องเก็บเกี่ยวปอแบบลำเลียงออกด้านหลัง
- ง. ใช้รถไถเดินตาม รุ่น F950 cm เป็นต้นกำลังในการทำงาน
- จ. สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การตัดจนถึงการลำเลียง
- ฉ. มีลักษณะการทำงานง่าย ๆ มีชิ้นส่วนและกลไกไม่ซับซ้อนมากเกินไป

2) รายละเอียดในการออกแบบ

ในการออกแบบเครื่องเก็บเกี่ยวปอต้นแบบ ซึ่งประกอบด้วยส่วนประกอบหลักคือ เครื่องต้นกำลัง โครงหัวเก็บเกี่ยวปอ ชุดใบมีดตัด และชุดลำเลียง มีรายละเอียดของการพิจารณาการออกแบบ ดังนี้ :-

ก. เครื่องต้นกำลัง ในการออกแบบเครื่องเก็บเกี่ยวปอใช้รถไถเดินตาม รุ่น F950cm เป็นต้นกำลัง ซึ่งเป็นรถไถเดินตามที่มีน้ำหนักเบากระทัดรัด มีความคล่องตัวในการทำงาน ทั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในภาควิศวกรรมเกษตร คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อศึกษาหลักการที่จะนำไปใช้ประกอบกับรถไถเดินตามที่เกษตรกรนิยมใช้ต่อไป ดังภาพที่ 3.5

ภาพที่ 3.5 รถไถเดินตาม รุ่น F 950 cm

ข. โครงหัวเก็บเกี่ยวปอ โครงหัวเก็บเกี่ยวปอจะทำหน้าที่เป็นแท่นลำสำหรับติดตั้งอุปกรณ์ชิ้นส่วนของชุดตัดและชุดลำเลียง การติดตั้ง โครงหัวเก็บเกี่ยวปอจะติดตั้งด้านหน้าของรถไถเดินตาม และติดตั้งเครื่องยนต์ต้นกำลังไว้ทางด้านหลัง ในการออกแบบจะคำนึงถึงขนาดความเหมาะสมและความแข็งแรงเป็นสำคัญ โดยมีรูปแบบของโครงหัวเก็บเกี่ยวปอ ดังแสดงในภาพที่ ก.2 (ภาคผนวก ก.)

ค. ชุดใบมีดตัด ชุดใบมีดตัดทำหน้าที่ตัดต้นปอที่เข้ามาในช่องตัดให้ขาด เพื่อให้ต้นปอ

สามารถลำเลียงผ่านออกไปได้ โดยอาศัยหลักการการหมุนของใบมีดตัดต้นปอให้ขาด ซึ่งชุดตัดปอประกอบด้วย เพลาลอย เพลารับใบมีดตัด และใบมีดตัด ซึ่งใบมีดตัดเป็นแบบใบจักรฟันถี่ ในการออกแบบเพื่อให้สะดวกในการลำเลียง จึงออกแบบให้ชุดตัดติดอยู่ทางด้านขวาของโครงเครื่องเก็บเกี่ยวปอ โดยมีความกว้างของหน้าตัด 30 เซนติเมตร จากหลักการดังกล่าวจึงออกแบบชุดตัดดังแสดงในภาพที่ ก.3 ถึง ก.5 (ภาคผนวก ก.)

ง. ชุดลำเลียง ทำหน้าที่ในการเกี่ยวต้นปอเข้าหาใบมีดตัดและลำเลียงต้นปอที่ตัดขาดแล้วออกทางด้านหลัง โดยชุดลำเลียงประกอบด้วย เกียร์ทด ไซ้ลำเลียง ไซ้ลำเลียงและซี่สปริง ภาพที่ ก.8 และภาพที่ ก.9 (ภาคผนวก ก.)

- เกียร์ทด ทำหน้าที่ทดรอบความเร็วจากเครื่องยนต์ให้ช้าลง โดยมีอัตราทด 1:20 เนื่องจากการลำเลียงไม่ต้องการความเร็วรอบในการลำเลียงสูง เพราะถ้าความเร็วรอบสูงจะทำให้เกิดการติดขัดและเกิดความเสียหายแก่ต้นปอที่ตัด

- ไซ้ลำเลียง ทำหน้าที่ป้อนต้นปอเข้าหาใบมีดตัดและลำเลียงต้นปอที่ตัดขาดแล้วออกทางด้านหลัง โดยที่ไซ้ลำเลียงจะมีซี่เหล็กติดตั้งอยู่เป็นระยะห่างกัน 8 เซนติเมตร มีความยาวแต่ละซี่ 13 เซนติเมตร ไซ้ลำเลียงจะวางเอียงจากด้านหลังลาดเทไปด้านหน้า เพื่อต้องการให้ไซ้ลำเลียงสามารถเกี่ยวต้นปอได้ทั้งต้นเตี้ยและต้นสูง โดยด้านหน้าของไซ้ลำเลียงสูงจากพื้นดิน 60 เซนติเมตร ด้านหลังสูงจากพื้นดิน 100 เซนติเมตร

- ซี่สปริง ทำหน้าที่ช่วยประคองให้ต้นปอเข้าหาไซ้ลำเลียง ซี่สปริงมี 2 แถว แถวละ 4 ซี่ อยู่ด้านบนและล่างของไซ้ลำเลียง โดยยึดติดกับฝาข้าง ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณปอที่เข้ามาในช่องลำเลียงแต่ละครั้งไม่เท่ากันทำให้ไซ้ลำเลียงไม่สามารถเกี่ยวปอได้หมด ซึ่งซี่สปริงจะช่วยดันต้นปอ เพื่อไซ้ลำเลียงเกี่ยวปอได้

จ. ระบบขับเคลื่อนและทดกำลัง ทำหน้าที่ขับเคลื่อนและทดกำลังจากเครื่องยนต์ มายังชุดห้องเกียร์ ชุดตัดและชุดลำเลียง มีส่วนประกอบที่สำคัญคือ พูลเลย์และสายพาน

จากข้อจำกัดและข้อสรุปดังกล่าว จึงนำมาเป็นข้อพิจารณาในการออกแบบและสร้างเครื่องเก็บเกี่ยวปอต้นแบบ ซึ่งเป็นเครื่องเก็บเกี่ยวปอแบบแถวเดี่ยวติดรถไถเดินตาม ดังแสดงในภาพที่ 3.6 รายละเอียดของเครื่องต้นแบบเป็นไปตามเกณฑ์การออกแบบและรายละเอียดในการแบบดังที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 3.1.3. ซึ่งมีใบมีดตัดและส่วนประกอบ ดังแสดงในภาพที่ ก.6 และภาพที่ ก.7 (ภาคผนวก ก.) และมีชุดลำเลียงปอออกทางด้านหลัง ส่วนประกอบชุดลำเลียงดังแสดงในภาพที่ ก.8 และภาพที่ ก.9 (ภาคผนวก ก.) และมีข้อพิจารณาหรือเกณฑ์ในการออก

แบบอีกคือ ต้องการบำรุงรักษาบ่อย อุปกรณ์ชิ้นส่วนที่ชำรุดสามารถถอดเปลี่ยนได้ มีหลักการทำงานง่าย ๆ มีชิ้นส่วนและกลไกไม่ซับซ้อนมากเกินไป สามารถทำการตัดและลำเลียงได้อย่างต่อ

ภาพที่ 3.6 เครื่องเก็บเกี่ยวปอแบบเดินตาม

เนื่อง ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานได้สะดวกโดยไม่ลำบาก

สำหรับรายละเอียดลักษณะการใช้งาน และวิธีการทำงานของเครื่องเก็บเกี่ยวปอต้นแบบสามารถอธิบายได้พอสังเขปดังนี้

1. การปรับความเร็วในการเคลื่อนที่ เครื่องเก็บเกี่ยวปอจะใช้เวลาเร็วในช่วง 1-2.5 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ซึ่งเป็นความเร็วระดับเดียวกันกับการไถของรถไถเดินตาม ที่เกษตรกรนิยมใช้ (จารุวัฒน์, 2534) ในการปรับความเร็วในการเคลื่อนที่กระทำโดยการเร่งความเร็วรอบของเครื่องยนต์

2. การปรับความเร็วการลำเลียง จากการทดสอบเบื้องต้นพบว่า ความเร็วการลำเลียงสามารถที่จะทำงานได้ดีตั้งแต่ ความเร็ว 0.44-0.91 เมตรต่อวินาที (85-175 รอบต่อ

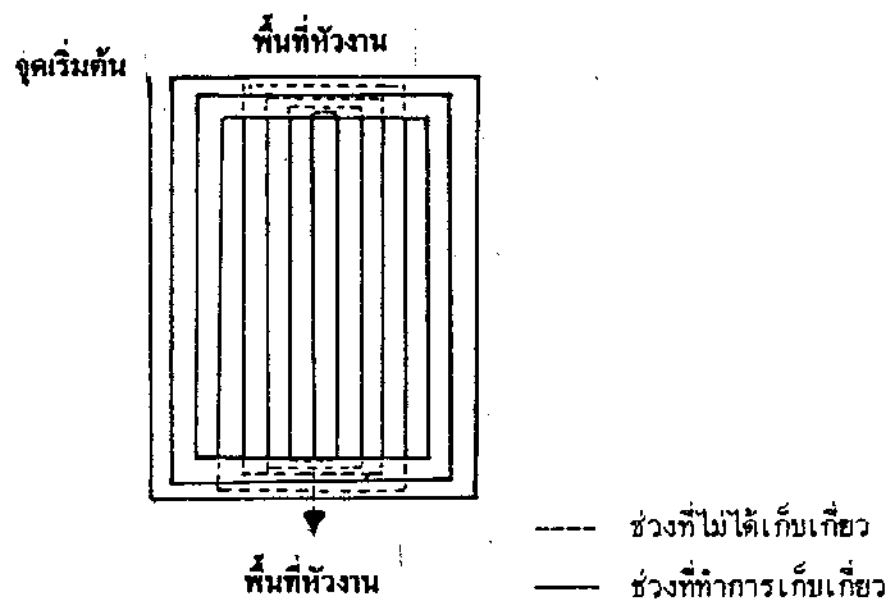
นาทึ) หากใช้ความเร็วการลำเลียงต่ำกว่านี้ จะเกิดการอุดตันที่ช่องตัดเนื่องจากการลำเลียงตัน ป้อนอกไม่ทัน ถ้าความเร็วการลำเลียงสูงกว่านี้ จะทำให้ต้นปอบางส่วนหักเพราะถูกชีลเลียง เกี้ยวและการรวบรวมต้นปอทำได้ลำบาก ดังนั้นจึงใช้ความเร็วการลำเลียงช่วง 0.44-0.91 เมตรต่อวินาที (85-175 รอบต่อนาที)

3. การปรับความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัด จากการทดสอบเบื้องต้นพบว่า ความเร็วเชิงเส้นที่เหมาะสมในการตัดปออยู่ในช่วง 40.32-54.98 เมตรต่อวินาที (2,200-3,000 รอบต่อนาที) หากใช้ความเร็วเชิงเส้นต่ำกว่านี้ จะมีการติดขัดที่ใบมีดตัดทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง ถ้าความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัดสูงเกิน 54.98 เมตรต่อวินาที (3,000 รอบต่อนาที) จะเกิดอาการสั่นของใบมีดตัดอย่างรุนแรง ซึ่งอาจจะเป็นอันตรายได้ ดังนั้นจึงกำหนดความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัดให้อยู่ในช่วง 40.32-54.98 เมตรต่อวินาที (2,200-3,000 รอบต่อนาที)

4. รูปแบบการทำงานในพื้นที่ รูปแบบการทำงานจะมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน รูปแบบพื้นที่ปฏิบัติงานที่จะให้มีประสิทธิภาพสูงนั้นจะต้องมีการสูญเสียเวลาน้อยที่สุด ในการทดสอบ จึงกำหนดรูปแบบแปลงทดสอบเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เพราะทำให้การทำงานสะดวกและเสียเวลาในการเลี้ยวบริเวณหัวงานน้อยที่สุด รูปแบบการทำงานของเครื่องเก็บเกี่ยวปอในการทดสอบ โดยจะเคลื่อนที่เวียนไปทางด้านซ้ายจากขอบแปลงเข้าหาตรงกลางแปลงเรื่อย ๆ จนเสร็จสิ้นการทำงาน ดังแสดงในภาพที่ 3.7 และ ภาพที่ 3.8

5. การตัด เมื่อเครื่องเก็บเกี่ยวปอเคลื่อนที่เข้าหาต้นปอ ต้นปอจะถูกชีลเลียงเข้าหาใบมีดตัดที่ช่องตัด ใบมีดตัดก็จะหมุนตัดต้นปอให้ขาด โดยมีทิศทางการหมุนทวนเข็มนาฬิกาไปตามทิศทางการเคลื่อนที่ของการลำเลียง

6. การลำเลียง ขั้นตอนการลำเลียง เริ่มจากต้นปอที่อยู่ด้านหน้าช่องตัดจะถูกชีลเลียงเกี้ยวเข้ามาในช่องลำเลียง ซึ่งสปริงจะดันต้นปอไว้ทำให้ชีลเลียงสามารถจับต้นปอได้ดีขึ้น แล้วลำเลียงต้นปอเข้าหาใบมีดตัด เมื่อต้นปอถูกตัดขาดแล้วก็จะลำเลียงต่อออกไปทางด้านหลังของเครื่อง ดังแสดงในภาพที่ 3.9 หลังจากนั้นก็จะใช้คนเก็บต้นปอรวมเป็นกองไว้ เพื่อให้เครื่องสามารถทำงานได้ในรอบต่อไปโดยไม่เกิดขวางการทำงานของเครื่องเก็บเกี่ยวปอ

ภาพที่ 3.7 รูปแบบการปฏิบัติงานของเครื่องเก็บเกี่ยวปอ

ภาพที่ 3.8 การทำงานของเครื่องเก็บเกี่ยวปอ

ภาพที่ 3.9 ลักษณะของปอที่ถูกลำเลียงออกจากช่องลำเลียง

3.2 การทดสอบเบื้องต้น เพื่อหาความเร็วการลำเลียงต้นปอและความเร็วในการเคลื่อนที่ที่เหมาะสมของเครื่องเก็บเกี่ยวปอ

ในการทดสอบเครื่องเก็บเกี่ยวปอเบื้องต้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเร็วการลำเลียงต้นปอและความเร็วในการเคลื่อนที่ที่เหมาะสม เนื่องจากการทดสอบหาความเร็วการลำเลียงไม่สามารถปฏิบัติได้ในห้องปฏิบัติการ เพราะหาความเร็วการลำเลียงจะสัมพันธ์กับความเร็วในการเคลื่อนที่จึงทำการทดสอบพร้อมกับการทดสอบเบื้องต้น เพื่อนำมากำหนดเป็นความเร็วการลำเลียง และความเร็วในการเคลื่อนที่ของเครื่องเก็บเกี่ยวปอ จึงกำหนดตัวแปรที่จะทำการศึกษาดังนี้

1. ความเร็วการลำเลียง จากการทดสอบเครื่องเก็บเกี่ยวปอพบว่าเครื่องเก็บเกี่ยวปอสามารถทำงานได้ดีที่ความเร็วการลำเลียง 0.45-0.92 เมตรต่อวินาที (85-175 รอบต่อนาที) ถ้าความเร็วต่ำกว่า 0.45 เมตรต่อวินาที จะทำให้ปออุดตันที่ช่องลำเลียงและใช้ความเร็วการลำเลียงเกิน 0.92 เมตรต่อวินาที (175 รอบต่อนาที) จะทำให้ต้นปอหักเสียหาย ในการทดสอบจึงแปรค่าความเร็วการลำเลียงอยู่ในช่วงดังกล่าวเป็น 4 ระดับ คือ 0.45, 0.60, 0.76, และ 0.92 เมตรต่อวินาที (85, 115, 145, และ 175 รอบต่อนาที) ตามลำดับ

2. ความเร็วในการเคลื่อนที่ จากการทดสอบความเร็วในการเคลื่อนที่ของเครื่องเก็บเกี่ยวปอ ซึ่งความเร็วที่เครื่องเก็บเกี่ยวปอสามารถทำงานได้ดีที่ 1.4 กิโลเมตรต่อชั่วโมง และความเร็วสูงสุดที่เครื่องทำงานได้ดีที่ 2.0 กิโลเมตรต่อชั่วโมง จึงแปรค่าความเร็วการเคลื่อนที่ เป็น 4 ระดับ คือ 1.4, 1.6, 1.8 และ 2.0 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

ส่วนความเร็วเชิงเส้นในมิตติดจากการทดสอบในห้องปฏิบัติการความเร็วที่สามารถตัดขาดได้หมดของใบมีดแบบใบจักรฟันถี่ ที่ความเร็วเชิงเส้น 29.32 เมตรต่อวินาที (1,600 รอบต่อาที) ขึ้นไปแต่เมื่อนำความเร็วดังกล่าวมาทดสอบในสนามไม่สามารถตัดขาดได้หมด เนื่องจากในพื้นที่มีวัชพืชและลักษณะของต้นปอเป็นอิสระ ทำให้ต้องเพิ่มความเร็วขึ้นอีกจนถึง 40.32 เมตรต่อวินาที (2,200 รอบต่อนาที) ซึ่งสามารถตัดได้ดีจึงกำหนดเป็นปัจจัยที่คงที่ในการทดสอบ

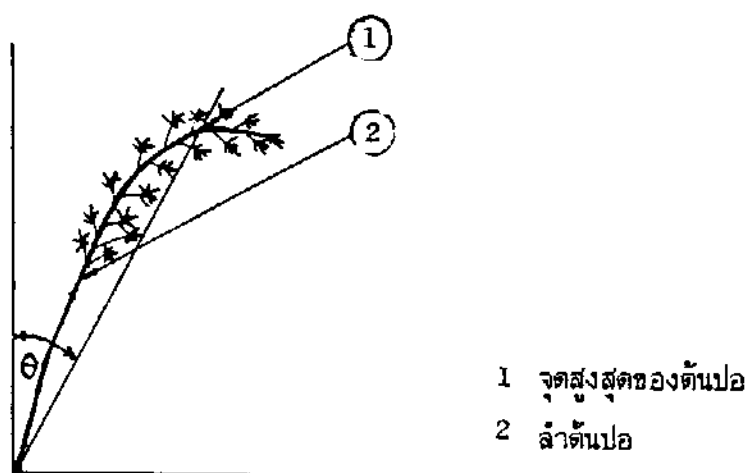
เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาตัวแปร 2 อย่าง คือ ความเร็วในการเคลื่อนที่และความเร็วรอบการลำเลียง จึงจัดแผนการทดลองเป็น 4 X 4 แฟคตอเรียล Factorial แบบสุ่มในบล็อกสมบูรณ์ Randomized Complete Block Design(RCBD) ทำการทดสอบ 3 ซ้ำ สำหรับค่าเฉลี่ยในการทดสอบเครื่องเก็บเกี่ยวปอเบื้องต้นได้แก่ เปอร์เซ็นต์การตัดขาด เปอร์เซ็นต์การลำเลียง อัตราการทำงานเชิงพื้นที่ และเปอร์เซ็นต์ปอหลงเหลือ เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วัดขนาดพื้นที่จัดแบ่งแปลงทดสอบออกเป็นแปลงย่อย ๆ ขนาด 1 X 10 เมตร จำนวน 3 บล็อก ๆ ละ 16 แปลง รวมเป็น 48 แปลง

2. ทำการวัดความหนาแน่นของต้นปอโดยสุ่มวัดความหนาแน่นของต้นปอ แปลงละ 1 ตารางเมตร จำนวน 20 แปลง

3. วัดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นและความสูง จำนวน 300 ต้น ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นวัดที่ตำแหน่งสูงจากพื้น 5 เซนติเมตร ส่วนความสูงวัดจากพื้นดินถึงปลายสุดของยอดปอ

4. วัดความเอียงของต้นปอ สุ่มวัดความเอียงต้นปอในพื้นที่ 1 ตารางเมตร จำนวน 10 แปลง การวัดความเอียงของต้นปอจากแนวตั้ง โดยวัดเป็นแนวเส้นตรงจากโคนต้นถึงจุดสูงสุดของลำต้น ดังภาพที่ 3.10

ภาพที่ 3.10 แสดงตำแหน่งการวัดความเอียงของต้นปอ

5. วัดระยะห่างระหว่างแถว จำนวน 10 แถว โดยวัดจากจุดศูนย์กลางของแถวหนึ่งถึงจุดศูนย์กลางอีกแถวหนึ่งจำนวน 10 ช่วง ช่วงละ 1 เมตร
6. วัดระยะห่างระหว่างต้น โดยในแต่ละแถววัดจากต้นหนึ่งถึงอีกต้นหนึ่ง จำนวน 10 แถว แถวละ 15 ต้น
7. วัดความหนาแน่นและความสูงของวัชพืช โดยการสุ่มนับจำนวนต้นต่อตารางเมตร และความสูงจะวัดจากพื้นถึงยอดของต้นวัชพืช จำนวน 55 แปลง แปลงละ 1 ตารางเมตร
8. จัดสิ่งทดลองลงในแต่ละบล็อกจนครบทุกแปลง
9. ดำเนินการทดสอบ โดยปรับค่าของตัวแปรต่าง ๆ ตามกำหนด ทำการเก็บเกี่ยวที่แปลงในขณะเดียวกันก็จับเวลาในการทำงานจริง เวลาในการเลี้ยว เวลาที่สูญเสียจากเครื่องติดขัด หลังจากทำการเก็บเกี่ยวเสร็จแล้วทำการรวบรวมและชั่งน้ำหนักปอที่ตัดขาด ปอที่ตัดไม่ขาด ปอที่ติดช่องลำเลียง ปอที่ลำเลียงออกมาได้ และปอหลงเหลือ เพื่อวิเคราะห์ผลการทำงานของเครื่องเก็บเกี่ยวปอ

3.3 การทดสอบและประเมินผลเครื่องเก็บเกี่ยวปอ

จากการทดสอบเครื่องเก็บเกี่ยวปอเบื้องต้นพบว่า อัตราการทำงานเชิงพื้นที่ และเปอร์เซ็นต์การตัดของเครื่องเก็บเกี่ยวปอยังต่ำ และมีปัญหาปอที่ไม่เข้าช่องตัดเครื่องจะทับให้ตันปอล้ม เป็นเหตุให้มีปอหลงเหลืออยู่มาก เพราะหน้าตัดแคบไม่สามารถครอบคลุมการตัดปอได้หมดทั้งแถว จึงจำเป็นต้องขยายหน้ากว้างของช่องหน้าตัดให้กว้างมากขึ้น จากเดิม 30 เซนติเมตร เป็น 40 เซนติเมตร ส่วนอัตราการทำงานเชิงพื้นที่จากการทดสอบจะเห็นว่าเมื่อเพิ่มความเร็วสูงขึ้นอัตราการทำงานเชิงพื้นที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากต้องการให้เครื่องเก็บเกี่ยวปอสามารถให้อัตราการทำงานเชิงพื้นที่สูงและเปอร์เซ็นต์การตัดขาดสูงขึ้น จึงได้เพิ่มความเร็วในการเคลื่อนที่และความเร็วเชิงเส้นใบมีดให้สูงขึ้น โดยทำการเปลี่ยนขนาดพูลเลย์ขับ จากเครื่องต้นกำลังเดิมเส้นผ่านศูนย์กลาง 7.82 เซนติเมตร เป็น 9.0 เซนติเมตร ซึ่งหากใช้พูลเลย์ที่มีขนาดใหญ่นี้นั้นแล้วจะได้รับความเร็วในการเคลื่อนที่สูงขึ้น แต่เครื่องเก็บเกี่ยวปอไม่สามารถทำการเก็บเกี่ยวปอได้ เนื่องจากกำลังไม่พอ หลังจากปรับปรุงแล้วทำการทดสอบและประเมินผล

การประเมินผลมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยหรืออิทธิพลของตัวแปรที่มีผลต่อสมรรถนะการทำงานของเครื่องเก็บเกี่ยวปอ ตลอดจนข้อจำกัดในการทำงานของเครื่องเก็บเกี่ยวปอ จะทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถทราบถึงสมรรถนะการทำงานของเครื่องเก็บเกี่ยวปอด้านแบบ อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงเครื่องเก็บเกี่ยวปอให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 การพิจารณาเลือกปัจจัยที่จะศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะของเครื่องเก็บเกี่ยวปอ ประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวกับปอ สภาพพื้นที่แปลงเพาะปลูกปอ และปัจจัยที่เกี่ยวกับเครื่องเก็บเกี่ยวปอ ปัจจัยที่เกี่ยวกับปอได้แก่ ความชื้นต้นปอ อายุต้นปอ ขนาดของเส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้นปอ และพันธุ์ปอ ปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแปลงเพาะปลูกปอได้แก่ สภาพพื้นที่ ปริมาณวัชพืช และความชื้นของวัชพืช ปัจจัยที่เกี่ยวกับเครื่องเก็บเกี่ยวปอได้แก่ ความเร็วในการเคลื่อนที่ ความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัด และความเร็วเชิงเส้นการลำเลียง ในการศึกษาครั้งนี้จะไม่นำเอาปัจจัยที่เกี่ยวกับปอและสภาพแปลงเพาะปลูกปอ มาทำการศึกษา เพราะการทดสอบจะทำในแหล่งเดียวกัน สภาพต่าง ๆ จึงเหมือนกัน จะเลือกเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวกับเครื่อง คือ ความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัด ความเร็วในการเคลื่อนที่ มาทำการศึกษาลำเลียง ส่วนความเร็วการลำเลียงได้ศึกษาไปแล้วในการทดสอบเบื้องต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัด จากการทดสอบเบื้องต้นพบว่า การใช้ความเร็วใบ

มีดตัด 40.32 เมตรต่อวินาที (2,200 รอบต่อนาที) ใบมีดติดขัดบ้างเล็กน้อยและการทำงานยังไม่ต่อเนื่อง ในขณะที่การใช้ความเร็วใบมีดตัดเกินกว่า 54.98 เมตรต่อวินาที (3,000 รอบต่อนาที) จะทำให้ใบมีดตัดสั่นรุนแรงจนอาจเกิดอันตราย ดังนั้นการทดสอบนี้จึงจะใช้ช่วงความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัดดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุม ตั้งแต่ความเร็วต่ำสุดเท่าที่ใบมีดตัดจะทำงานได้ ไปจนถึงความเร็วสูงสุดที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายในการทำงาน โดยจะใช้ความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัดที่ทำการทดสอบ 4 ระดับ คือ 41.24, 45.82, 50.40, และ 54.98 เมตรต่อวินาที (2,250, 2,500, 2,750, และ 3,000 รอบต่อนาที) แต่เนื่องจากการทดสอบครั้งนี้มีการแปรค่าความเร็วในการเคลื่อนที่ด้วย ดังนั้นความเร็วของใบมีดตัดจะแปรเปลี่ยนไปตามความเร็วในการเคลื่อนที่ ความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัดแต่ละค่าที่กำหนดจะมีค่าต่างไปประมาณ 0.92 เมตรต่อวินาที (50 รอบต่อนาที)

2) ความเร็วในการเคลื่อนที่ จากการทดสอบเบื้องต้นซึ่งใช้ความเร็วในการเคลื่อนที่ในช่วง 1.4–2.0 กิโลเมตรต่อชั่วโมง พบว่าความเร็วในการเคลื่อนที่เครื่องเก็บเกี่ยวปอที่ทำงานได้โดยไม่เสียหาย สามารถเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้นเพื่อให้ได้อัตราการทำงานเชิงพื้นที่เพิ่มมากขึ้น จึงเพิ่มความเร็วในการเคลื่อนที่ให้มากขึ้น สำหรับการทดสอบนี้โดยทดสอบที่ความเร็วในการเคลื่อนที่ 4 ระดับ คือ 1.8, 2.0, 2.2, และ 2.4 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

จากผลการทดสอบและปัญหาที่เกิดขึ้นในการทดสอบเครื่องเก็บเกี่ยวปอ เพื่อเป็นการยืนยันสมรรถนะของเครื่องเก็บเกี่ยวปอ จึงเลือกความเร็วที่เหมาะสมของเครื่องเก็บเกี่ยวปอ ทำการทดสอบในแปลงที่มีขนาดใหญ่ขึ้น และได้เก็บข้อมูลเปรียบเทียบการเก็บเกี่ยวโดยเครื่องกับวิธีการที่เกษตรกรปฏิบัติ

3.3.2 แผนการทดสอบ

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาตัวแปร 2 อย่าง คือ ความเร็วในการเคลื่อนที่และความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัด จึงจัดแผนการทดลองเป็น 4 X 4 แฟคตอเรียล Factorial แบบสุ่มในบล็อกสมบูรณ์ Randomized Complete Block Design (RCBD) ทำการทดสอบ 3 ซ้ำ โดยมีขั้นตอนการทดสอบดังต่อไปนี้

1) วัสดุขนาดพื้นที่จัดแบ่งแปลงทดสอบออกเป็นแปลงย่อย ๆ ขนาด 5 X 15 เมตร จำนวน 3 บล็อก ๆ ละ 16 แปลง รวมเป็น 48 แปลง และขนาด 10 X 40 เมตร จำนวน 3 แปลง เพื่อให้ใช้ในการทดสอบการเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องกับวิธีการที่เกษตรกรปฏิบัติ

2) ทำการลุ่มวัดความหนาแน่นของต้นปอ วัดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้น วัดความสูง วัดความเอียงของต้น วัดระยะทางระหว่างแถว วัดระยะทางระหว่างหลุม วัดความหนาแน่นของ วัชพืช เหมือนกับการทดสอบเบื้องต้น

3) จัดสิ่งทดลองลงในแต่ละบล็อควางตามภาพแปลง

4) ดำเนินการทดสอบ โดยปรับค่าของตัวแปรต่าง ๆ ตามกำหนด ทำการเก็บเกี่ยวที่ละแปลงในขณะที่เดียวกันก็จับเวลาในการทำงานจริง เวลาในการเลี้ยว เวลาที่สูญเสียจากเครื่องติดขัด หลังจากเก็บเกี่ยวเสร็จทำการรวบรวมและชั่งน้ำหนัก ปอที่ติดขาด ปอที่ติดไม่ขาด ปอที่ติดช่องลำเลียง ปอที่ลำเลียงออกมาได้ และปอหลงเหลือ เพื่อวิเคราะห์ผลการทำงานของ เครื่องเก็บเกี่ยวปอ หลังจากนั้นทำการทดสอบเปรียบเทียบระหว่างการเก็บเกี่ยวปอด้วยเครื่อง กับวิธีการที่เกษตรกรปฏิบัติ โดยเลือกความเร็วเชิงเส้นใบมีดตัด 50.40 เมตรต่อวินาที (2,750 รอบต่อนาที) ความเร็วการลำเลียง 0.46 เมตรต่อวินาที (85 รอบต่อนาที) และ ความเร็วในการเคลื่อนที่ 2.2 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ซึ่งเป็นความเร็วที่เครื่องสามารถทำงานได้ ดีที่สุด

3.3.3 ค่าชี้ผล

ค่าชี้ผลในการทดสอบเครื่องเก็บเกี่ยวปอเบื้องต้น ได้แก่ เปอร์เซ็นต์การตัดขาด อัตราการทำงานเชิงพื้นที่ เปอร์เซ็นต์การลำเลียง และเปอร์เซ็นต์ปอหลงเหลือ สำหรับรายละเอียด ค่าชี้ดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1) เปอร์เซ็นต์การตัดขาด ได้แก่ น้ำหนักปอที่ตัดขาดเมื่อเทียบกับน้ำหนักปอที่เข้ามาใน ช่องตัดหรือเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

$$PC = \frac{KC}{KC+WL} \times 100$$

เมื่อ PC = เปอร์เซ็นต์การตัดขาด (เปอร์เซ็นต์)

KC = น้ำหนักปอที่ตัดขาด (กิโลกรัม)

WL = น้ำหนักของปอที่ติดไม่ขาด (กิโลกรัม)

2) อัตราการทำงานเชิงพื้นที่ คือ พื้นที่ที่เครื่องทำการเก็บเกี่ยวปอได้ต่อหน่วยเวลา หรือเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

$$CA = \frac{A}{TO} \times 100$$

เมื่อ CA = อัตราการทำงานในเชิงพื้นที่ (ไร่ต่อชั่วโมง)
 A = พื้นที่ในการทำงาน (ไร่)
 TO = เวลาในการทำงานทั้งหมด (ชั่วโมง)

3) เปอร์เซ็นต์การลำเลียง ได้แก่ น้ำหนักปอที่ลำเลียงออกมาได้เทียบกับน้ำหนักปอที่ตัดขาดทั้งหมดเมื่อผ่านเข้าช่องลำเลียงหรือเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$PF = \frac{WF}{WF+FL} \times 100$$

เมื่อ PF = เปอร์เซ็นต์การลำเลียง (เปอร์เซ็นต์)
 WF = น้ำหนักปอที่ลำเลียงออกมาได้ (กิโลกรัม)
 FL = น้ำหนักปอที่ติดขัดในช่องลำเลียง (กิโลกรัม)

4) เปอร์เซ็นต์ปอหลงเหลือ คือ น้ำหนักปอที่ไม่ถูกตัดเหลืออยู่ในแปลงหลังจากการเก็บเกี่ยวเสร็จเทียบกับน้ำหนักปอทั้งหมดในแปลงทดสอบ หรือเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$KF = \frac{LL}{LL+LT} \times 100$$

เมื่อ KF = เปอร์เซ็นต์ปอหลงเหลือ (เปอร์เซ็นต์)
 LL = น้ำหนักของปอหลงเหลืออยู่ในแปลงทดสอบ (กิโลกรัม)
 LT = น้ำหนักของปอทั้งหมดที่เก็บเกี่ยวได้ (กิโลกรัม)

3.4 วิเคราะห์ผลการทดสอบ

การวิเคราะห์ผลการทดสอบ ใช้หลักการทางสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance) ตามรูปแบบแผนการทดลอง โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ 5 % และ 1 % และหากผลการวิเคราะห์แสดงความแตกต่างทางสถิติ จะเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบโดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ที่ระดับนัยสำคัญ 5 %